

Z blízkých i dálných krajů.

REPUBLIKA SAN MARINO VYHLÁSILA TAKÉ VÁLKU.

V minulých dnech oznámila kabelová zpráva z Říma, že nejstarší, nejmenší a nejmírumilovnější republika světa, San Marino, ležící při východním pobřeží Itálie, jižozápadně od města Rimini, rozhodla se podílet na obrovském konfliktu a vyhlásila Rakousku válku. Kdyžbychom tuto zemičku hledali na mapách, marně bychom hledali. Kreslíči map jenom zřídka tvoří malou tečku odlišné barvy v území italském mezi městy Rimini a Pesaro. Rozloha této republiky je jenom dvaadvacet čtverečních mil a je úplně obklopena italským územím.

Republika tato rozprostírá se na výšinách, několik mil od Rimini, a je méně než 150 mil vzdálena od Říma. Kdyby San Marino zůstalo neutrálním, rakouské aeroplany, které vypravují se k útokům na italské pobřeží ze své základny v Pulji, rakouského přístaviště při Adriatickém moři, mohly by v případě potřeby nalézt útočisko na tomto neutrálním území. Zde mohly by též získati zásoby potravin a vypraviti se na cestu zpáteční.

Nyní to ale možno nebuďe, ježto San Marino postavilo se do řady válečných států a běda rakouskému vzduchoplavci, který by se pokoušel rušití přistavečným klid obyvatel této malé republiky. Itálie, bude-li si přát, bude moci použítí také státní armády této republiky, jež sestává z 60 mužů a má dvě děla. Kromě toho má republika také sedm policistů a dva lékaře. Tato dvě děla umístěna jsou v Rocca, druhdy pevnosti. — Bývalá tato pevnost proměněna byla ale ve vězení a z děl střílí se jenom o národních svátcích a ku poeté nově zvolených regentů. Celá republika má asi 12,000 obyvatel. Město San Marino počítá na 2,000 obyvatel. V případě nutnosti každý tělesně schopný občan republiky může býti povolán do zbraně. Právě se, že republika mohla by vypraviti do boje armádu o 800 mužích.

Republika San Marino často nazývána je "molem na šiji krásné země." Itálie několikrát snažila se ujmítí konec samostatnosti tohoto státečku, ale její snahy nesetkaly se s úspěchem. Sněm republiky dovedl odpověditi vládě italské vždy tak rázně, jakoby za odpověděl tou stálo několik millionů vojáků. A dokonce podarilo se mu získati příznou tak mocných států jako je Francie a Spojené Státy k sesílení tvrzení, že právo na samostatnost tohoto státu je neporušitelné a že nesmí býti o něm pochybováno ani tak mocnou zemí jako je Itálie. Mezi vládou italskou a vládou této republiky v posledních letech panovaly ale přátelské vztahy a San Marino nyní nemusí míti obáv, že jeho samostatnost bude porušena.

Vypravuje se, že v polovině čtvrtého století jistý kamenník z Dalmacie přišel do Rimini, aby budoval hrady pro toto město z kamene, dohývaného na hoře Tizianu. V prázdných svých chvílích tento dobrý muž snažil se získati stoupence pro křesťanství. Tato jeho snaha setkávala se s úspěchem a podařilo se mu během doby získati mnoho stoupenců křesťanským naukám. Jistá šlechtice, dojata jeho oddaností ku křesťanství, darovala mu horu a její okolí k zbudování útočiště pro pronásledované křesťany. Marinus, jak jmenoval se dobrý onen muž, zbudoval tu skutečné útočiště, kam uchýlovali se křesťané, když nebezpečí jim hrozilo.

Když zemřel, družina, kterou shromáždil kolem sebe, zbudovala na hoře klášter, prohlásila jej za svatého a v úctě k jeho památce založila republiku San Marino. Přístup na horu byl značně obtížný a okolí bývalo vždy tak rezervaně, že nepřítel se sem nikdy ani neodvažoval a tak republika uhnula svoji samostatností i v době, kdy trůny v jiných zemích se

chvěly a mocné státy se rozpadaly. Život obyvatelstva republiky je ideální. Prožívají tu skutečnou idylu a občané jiných států mohou jim právem záviděti. V této zemi není žádných daní, žádných zločinů a žádné otázky o vysoké ceně potravin, ježto všichni žijí velice jednoduše a nemají velkých životních potřeb. Obdělávají klidně svoji půdu a sklízejí úrodu, která stačí jim na živobytí. Nevyhledávali nikdy žádného sporu a tak nikdy nebyli zapleteni do mezinárodních otázek, až v době přítomné.

Členové sněmu, který tvoří několik zákonů, které malá tato republika potřebuje, jsou voleni na doživotí. Volebních bojů v této republice není, neboť do sněmu volí se jenom nejváženější mužové dvacátistisočtového národa. Vedle členů sněmu voleni jsou dva presidenti čili regenti, kteří spravují zemi společně. Jeden z nich je pravidelně měšťanem a druhý sedlákem a tak oba stavy jsou spokojeni.

Otázka dopravní neobtěžuje obyvatel tohoto malého pozemského ráje. Nejsou tu žádné železnice ani pouličních kar. Každý obyvateľ má však osla, který nahradí mu obě tyto vymoženosti dopravní. Krajina je hornatá a zbudování jiných dopravních prostředků setkalo by se s četnými potížemi a pak je tu otázka, zda-li by jich obyvatelé San Marina používali.

V celé republice je jenom jedna rovina a tato malá plocha nalézá se před vládním palácem. — Náměstíčko toto nazýváno je bianello. Uprostřed tohoto náměstí nalézá se socha Svobody, kterou obyvatelé republiky milují nad vše ve světě. Pod sochou pak je kašna, která zásobí městečko vodou. Vládní palác je úhlednou budovou o dvou patrech s věžkou, na které nalézá se hodiny. Zde schází se také sněm v malé světnici, jež vyzdobena je památkami na slavnou minulost republiky. Malý palác tento potřebám země úplně vyhovuje a po nějakou dobu, bude vyhovovat i po věky budoucí.

OSUDY MUŽSTVA NĚMECKÉHO KŘÍŽNÍKU EMDEN.

Část mužstva německého křižníku Emden, zničeného australskou loď Sydney dne 9. listopadu minulého roku, dostihla v minulých dnech Damašku v Syrii po řadě dobrodružství, jimž podobných nebylo znamenáno v moderní době. Do Damašku dostalo se asi 50 německých námořníků se svým velitelem, podkapitánem Muckem. Emden, než byl přemohěn, potopil třináct odhodlaných loď spojených s nákladem v ceně \$20,000,000, ruský křižník Jemžng a francouzského námořníka. Po svém odvážném nájezdu na přístav Penang byl australskou loď Sydney přemohena dne 9. listopadu, 1914, u Kokos ostrova v Indickém moři, zaháněn k pobřeží a zničen. Podkapitán Mucke a jeho mužstvo přešlo, byvši před tím posláno na pobřeží, aby zničilo anglickou stanici pro bezdrátovou telegrafii.

Mužstvo Muckovo uchvátilo skůner Ayesha, který nalézal se u ostrova, a vypravilo se na cestu do bezpečí. Po několikaměsíční cestě po moři a souši, na které zažili mnoho béd, dostali se do Damašku, kde ohlásili se v tureckých kasárnách. Když pověděli, kdo jsou, přijati byli pryč a vozkým jásotem.

Na loďce, které se zmocnili, nenalezli mnoho příruček námořníků k plavbě na moři. Nalezli sice jenom knížku "Průvodce po Indickém moři", který byl jim jediným rádcem při odvážné plavbě. Mucke rozhodl se vykonat plavbu k východnímu pobřeží Afriky. Chtěl se dostat nejprve do neutrálního přístavu Padang na Sumatře, poněvadž v tomto místě nalézal se německý konzul. Doufal, že zde naleznou nějakou německou loď a dovede

se něco o průběhu války. Ayesha měla velmi schopného kuchaře francouzského, který připravoval dobrou jídla, ale pitné vody bylo nedostatek a námořníci dostávali jenom tři sklenky denně. Když přišlo, nacyhtali vody dostatek. Námořníci ehadili téměř nazí, a by uchránili svoje šaty. Jedna břitva musela vystačiti všem. — Na celé loď nalézal se jenom jeden hrben.

Když lodice blížila se k Padangu, byla následována velkou loď, která snažila se zvéděti jméno skůneru. Mucke poslal mužstvo na dolejší palubu, aby signály zvédělo, proč velkou loď je následováno. Ukázalo se, že je to holandská torpédová lodice Lyn. Když seznal, že jedná se o loď přátelské mocnosti, Mucke vypravil se na palubu v jediné své uniformě a oznámil svůj úmysl vplouti do přístavu. Velitel Lynu prohlásil, že nepochybně snadno dostane se do přístavu, ale těžko z něho.

Holandský velitel přístaviště chtěl jednati se skůnerem jako s kořistí. Německý podkapitán ale prohlásil, že jeho lodice je loď válečnou a poukazoval na čtyři strojové pušky, které měl na palubě. Přístavní úřady po té žádaly o listiny, kterými bylo by prokázáno, že je oprávněným velitelem lodice. Mucke prohlásil však, že je podřízen jenom německým vyšším důstojníkům a postavil se proti jejich úmyslu lodici a mužstvo internovati. Mucke žádal o potraviny, vodu, šaty a podobné potřeby, ale přístavní autority odepřely jeho přání vyhověti. — Mužstvo nebylo dovoleno opustiti loď bez průvodu a tak jenom málo nákupů mohlo býti učiněno. Německý konzul nemohl lodici mnoho pomoci.

Po dva týdny nalézala se lodice v přístavišti. Konečně objevil se německý nákladní parník Choisung. Loď ukázala německou vlajku a to vyvolalo velké nadšení na skůneru. Mužstvo volalo slávu německé vlajce. Velitel loď Choisung z počátku nemohl pochopiti co znamená tato radost polonábých lidí, ale později pomocí signálů došlo k dohodě. Moře bylo vysoké a mužstvo skůneru bylo nuceno čekatí dva dny, nežli mohlo vstoupiti na palubu Choisungu.

Když mužstvo vystoupilo na palubu německé nákladní parolodí, skůner byl potopen. Námořníci loučili se s ním těžce, neboť vykonali na něm cestu 1,700 mil od Kokos ostrova a zachránili se v něm před zajetím. Po loď Choisung vypravilo se mužstvo k africkému pobřeží a za jedné noci pokousela se loď dostati se do přístavu v Hodeidě. Pokud se ale nezdáří, ježto uznamenán byl medaleko přístaviště francouzské křižníka. Teprve následujícího dne spuštěny byly čtyři lodice a mužstvo v nich přišlo do břehu před ostrova Franceouz, který netušil, že jedná se o nepřitele.

Několik Arabů na pobřeží přechvátalo k přichozím a nastalo obtížné vyjednávání. Mucke nařídil svým lidem, aby složili zbraň a zahájili mírové jednání. Arabové ale nerozuměli a chystali se k boji. Mucke ukázal na strojové pušky a řekl: "Bum, bum." Tím

minil náznak, že začne střílet, budou-li Arabové nepovinni. Konečně podařilo se německému veliteli vysvětliti Arabům, že nechtějí s nimi bojovati a že jako Němci přejí si jejich pomoci.

Za chvíli dostavilo se asi 100 Arabů a pomáhali německému mužstvu. Mucke dostal pak se s mužstvem do Hodeidy a přihlásil se u tureckého velitelství. Turecké vojsko přivítalo Němce jako své spojence. Mucke nyní přemýšlel, jak dostal by se k některému tureckému přístavu, odkud mohl by se vypraviti do Německa. Otázku tuto bylo těžko rozluštiti. Mucke ale rozhodl se vykonat cestu přes Arabii. Téže noci dal loď Choisung signál, aby odplula, ježto nepřítel nalézal se v blízkosti.

V den narozenin německého císaře po parádě, kterou uspořádali za pomoci tureckého vojska, německí námořníci vypravili se na další cestu. Cesta skrze Arabii byla, dle vypravování Muckova, klidná a neudálo se na ní ničeho zvláštního. Arabové chovali se všude k německému mužstvu přátelsky. Němci dostali se konečně až do Damašku, kde dostalo se jim uvítání jako hrudinám.

Německý stavitel železnice, německý konzul, německý ředitel banky a ostatní německé úředníctvo vyjelo jim v ústřety. Námořníci byli nadšeně vítáni a dostalo se jim tureckých a německých vlajek. Za veliké slávy vstoupili německí námořníci do starého "města pohádek". Byla to velická sláva, máme-li věřiti vyprávění Muckova. Vali města je vítal, turecké vojsko vzdávalo jim čest a hrdba vyhrávala jim na pozdrav. Mucke nařídil svému mužstvu, aby vytvořilo řady a děkovalo na všechny strany.

"Viděl jsem je pochodovati v sluneční záři," píše americký korrespondent z Damašku, který poslal podrobnou zprávu o příchodu zbytků mužstva odvážného Emdenu. "Byli oděni v turecké uniformy, jejich dostalo se jim cestou, a vyhlíželi velice fantasticky. Mnozí z nich byli žlutí po přestálé malarii. Turecké vojsko vedlo je na prostranství, aby mohli býti spatřeni zástupy. Obeceno jásalo a vítalo námořníky."

Německí námořníci velice chválili Turky, kteří k nim byli všude laskaví a ochotní jim poskytovali potraviny a jiné potřeby. Z Damašku odebrali se námořníci do Cařihradu. Vypravili se na cestu v naději, že podaří se jim dostati se do Německa, kde budou vyprávěti o svých dobrodružstvích na moři a na pustinách arabských a o přijetí, jakého se jim dostalo od tureckého obyvatelstva.

SLÁVA KOZÁKŮ UPADÁ.

Nejménějším druhem ruského vojska byli kozáci, kteří měli jméno dobrých bojovníků již v Sedmém století. Tito lidé od své mladí zasvěceni byli bohu války, Marsu. Pro boj evěneni byli od let chlapeckých. Ve starších dobách bylo hlavním jejich úkolem odážeti nájezdy Tatarů a jiných divokých národů, tlačících se z Asie do Evropy. Tatarští a Turčínští byli dobří a odhodlaní

bojovníci a bylo třeba proti nim postaviti hráz, která byla by dostatečně silnou, aby zdolávala mohla jejich útoky.

A touto hrází byli kozáci. Jako naši hraničáři na západě byli smíšeninou dobrodružných žvlů, tak i kozáci byli takovým zvláštním elementem, tvořícím odlišnou třídu lidí jako američtí západní pašáci dob minulých. Kozáci mnohlo změnili se od těch dob, ale zůstali odhodlanými bojovníky. Byli to títo kozáci, kteří podmanili značnou část asijské Sibíře. Život pokojný považovali za lenoší a šťastni byli jenom v neklidných dobách válečných. Po posledních 100 let tvořili předvoje carských armád. Kozáci osvědčili i v přítomné válce statečnost v operacích výzvědných. Ale moderní vedení války zeslabilo značně jejich význam.

Časopis World Herald přinesl v minulých dnech zajímavý článek o upadající slávě kozácké. Osobní statečnost nemá žádného významu před jiny obrovitých děl, jakými jsou vypraveny armád v teutonských spojenech. Moderní válka stala se tak hroznou, že zatláčila to, co považovalo se v minulých dobách za postrach, do pozadí. Ještě před několika lety slavný ruský generál Skobelev prolašoval, že million kozáků stačilo by k podmanění Německa. To mohlo býti pravdou před lety, kdy ve válce neuzívalo se moderních vymožeností, které činí nyní válku peklem dvojnásobným.

Moderní dělostřelectvo, strojní pušky, zákopy a opevnění z ostaného drátu učinily jízdou v bojích nemožnou. Korrespondent časopisu New York Post píše z Varšavy, že pověst této slavné jízdy ruské značně bledne. "Za městem," píše, "daleko za válečnou frontou, možno viděti sbory této jízdy, někdy v tábore a někdy na cestě. Jsou dobře vypraveni, svěží, a je jich velký počet. Jsou to vojáci, kteří mají málo anebo žádnou práci v přítomné válce. Ve válce moderní s úspěchem možno použítí hlavně péchoty a dělostřelectva a tu povstává otázka, jak zaměstnati tuto znamenitou jízdu, tyto výborné vojáky."

Němci a Rakusané proměňují rychle svoji jízdou v péchotu. Ale kozáků jako péchoty není možno použítí. Pro energii kozáka nejsou boje zákopové. Kozák miluje boj, ruch a polyb. Nemá povahy ruského mužíka, který vyční trpělivostí a vytrvalostí. — Ruský mužík je znamenitým vojákem jmenovitě pro obranu. Kozák ale nevydrží v zákopech. Ba pravý se, že i jako jízdny voják v moderní válce nevyhovuje a ruské vojenské autority pomýšlí na reorganizaci kozáckého vojska.

I Německo, vynikající vojenskou schopností, sledává, že dvě třetiny své jízdy nemůže použítí a proměňuje ji na péchotu. Rusové, kteří mají jízdny dostatek, nadbytek koní a lacinou píci, snažili se v přítomné válce zužitkovati jízdny co nejvíce, ale vždy s nezdarem. Hrstka péchoty, i když jednalo se o domobranu, zastavila na postupu hordy jízdy. Před několika měsíci ruský generál Rennenkampf v Insterburgu ve výhodném Prusku snažil se zeslabiti německou obranu jízdou, a

le bez válečného výsledku. A Rennenkampf považuje se za jednoho z nejlepších generálů ruské jízdy. Ruské pokusy o zlomení německé obrany jízdou již ustaly. Sláva kozáků zapadá a sotva kdy znovu pozdvizena bude k bývalé své výši. Brzy patříti bude minulosti a zůstanou tu jenom pověsti, vyprávějí o statečných činech jezdců ruských stepí, kteří měli lví podíl na rozřivení velké carské říše.

BUENOS AIRES, "AMERICKÁ PARÍŽ."

Buenos Aires, hlavní město Argentiny, právem nazýváno je americkou Paríží. Americký cestovatel, Roger W. Babson, píše o tomto obdivuhodném městě v různých číslech amerických časopisů a praví, že je to město nejveselejší na světě a zároveň i nejnákladnější. Pobyť v tomto městě je také značně nákladný. Pokoje v nejlepších hotelech stojí denně od \$5 výše a jídlo je také značně drahé. I v stravních domech je nutno platiti \$4 denně. V jednom malém restaurantě čítali cestovateli tři pesy čili \$1.32 za odpolední čaj a zákusky.

Ale ať jakkoliv je návštěva této "americké Paríže" nákladnou, turista je vždy plně uspokojen. Buenos Aires je městem skutečně krásným. Veřejné budovy jsou nádherné a vyrovnají se oněm v Paríži ve Francii, jež proslule jsou pro svoji krásu. Avenida de Mayo, která vede z náměstí de Mayo k moři, je krásnější nežli Pennsylvania avenue ve Washingtoně. Obchody jsou tu nádherné a předstihují obchody v Londýně, New Yorku a Berlíně.

Ulice v starší části města jsou doposud úzké, ale krásné budovy jsou tu stavěny v souhlasu k šířce ulice. Tím způsobem v ulicích je dosti světla a čistého vzduchu. Časopisy v brazilském kapitulu mají nejnádhernější budovy na celém světě. Američtí redaktori jsou většinou nuceni pracovati v těsných místnostech v poblíží hlozozvých strojů, ale brazilští redaktori mají přepychové zařízené místnosti. Jeden z časopisů zaměstnává právníky, lékaře a jiné professionalisty k službám svých čtenářů.

Buenos Aires má řadu překrásných parků. Počítaje v to náměstí, která posazena jsou stromovím, je jich pětasedmdesát. — "Buenos" znamená dobrý a "Aires" vzduch. Město toto má skutečně krásné podnebí a pobyť v něm je příjemným.

VSEM ČECHŮM A SLOVÁKŮM VE SPOJ. STÁTECH.

Krajané!

Vážená doba vyžaduje, aby každý Čech a Slovák řekl se co nejdříve příslušenství k Rakousku a Uhrám. V zájmu jich vlastním vybizíme všechny krajaný, kteří nemají dosud prvního občanského listu, aby si jej neproředni dali vyhotovit a tím se pro všechny případy zabezpečili před možnými nepřijemnostmi, jež stihly krajaný v jiných zemích a v Kanadě. A dnes není beztak z nás nikoho, kdo by chtěl dobrovolně hlásiti se k občanství některé z obou teutonských velmocí.

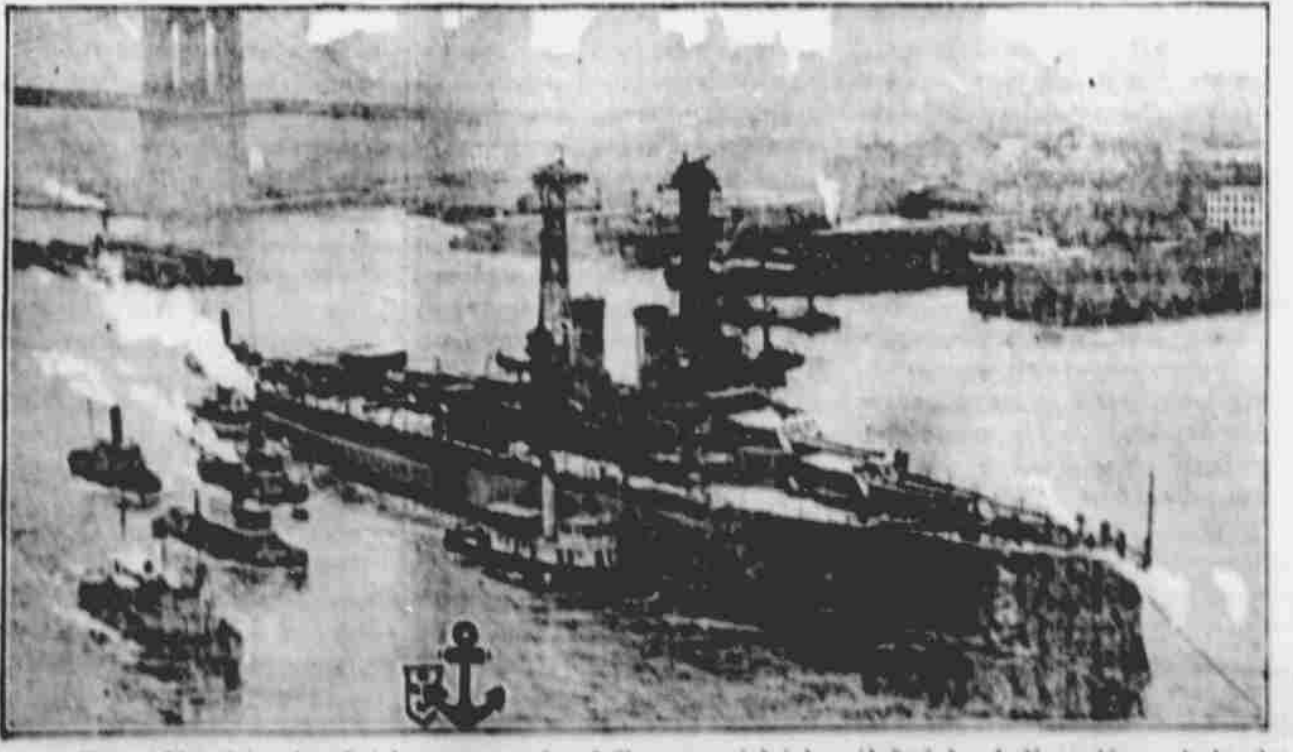
Žádáme všechny české a slovenské listy za laskavé otištění své výzvy. Čech a Slovák v Americe nesmí býti poddaným říši, jež se svým v dějinách lidstva bezpříkladným surovým a nelidským válečným samy odsoudily.

Projevme přátelství nyní Spojeným Státům své sympatie tímto nevhodnějším způsobem.

Ze České Národní Sdružení,
Dr. J. Fisher, předseda,
J. Tvrzický, tajemník.

— K udržení loďnice v čistotě, aby se maslo a mléko zachovalo chutně, jest záhodno tuto alespoň jednou v týdnu dobře vymyti teplou vodou, do níž přidáme trochu sody na prádo. Kdykoliv se něco rozleje v loďnici, má se to okamžitě setřítí, by se zachovala úplná čistota. Pokrmy, jež se do loďnice ukládají, mají se vždy dobře přiléhavě pokliti pokrýtí, aby se uchránila od přehnutí jiná jídla, zvláště maslo a mléko.

BITEVNÍ LOĎ WYOMING NA CESTĚ DO LODĚNICE.

Po nedávných námořních manevrech většina amerických válečných loď byla do svých určených přístavů a loďnic, aby tam ku službě každou chvíli připraveny byly. Vyobrazuje toto představuje vlajkovou loď Wyoming, kteráž vládnými loďmi dopravována jest do new-yorské spolkové loďnice.